

Verrukt, de oogen vol glans, staat Wolf Franck naast haar, en met bevende stem zegt hij :

Duitschland leeft... leeft... leeft!...

En wijst op zijn zoon...

Wat misschien de vaders niet meer doen kunnen... zullen de zoons verrichten... Duitschland leeft!...

De zoons der helden! roept König en staart met oogen vol tranen naar Franck, die hem vriendelijk toelacht.. »

(Einde.)

* * *

Bij den Revanche-oorlog zullen de activisten *de eersten* zijn tegen België !

Ab uno disce omnes ! Keur ze alle naar dien eenen. Want al spreken ze alle hun liefde voor Duitschland en hun haat voor België op zoo gekke wijze niet uit als Roose, die liefde voor *hen* en die haat voor *ons* leeft bij alle in dezelfde maat.

Amnestie! Amnestie!

Wanneer interpelleert de Heer Staatsminister Pouillet voor Roose, onschuldig ter dood veroordeeld?...

Ja, met zulke vijanden is Duitschland « *unbesiegt* » — en zelfs in staat ons weldra zijn ijzeren hiel weer op de borst te drukken !

HOOFDSTUK III

IN BELGIE

De Frontpartij.

Wij toonden reeds hoe, vóór hun vlucht, de activisten schikkingen namen — evenals de Duitse overheid dit had gedaan — opdat gedurende hun gedwongen afwezigheid *de beweging niet uitsterven zou*. Min verbrande vertrouwensmannen werden achtergelaten, en aanstonds werden betrekkingen aangeknoopt met de geestverwanten (frontisten) in 't zegevierende leger.

Zoo werden te Gent, den dag zelf vóór de intrede onzer soldaten, plakbrieven uitgehangen die den indruk moesten maken, als waren zij door onze jongens zelf aangeplakt.

Van de eerste dagen na de bevrijding af, werden vlugschriften uitgedeeld die den opstand aanpredikten. Kleine geheime blaadjes als *Vrij Vlaanderen*, *De Vliegende Activist*, enz. zagen het licht, en drongen tot in de kazernen.

Stilaan werd er eenheid in de ietwat ontredde beweging gebracht. Het programma, met als slagwoord : « **ZELFBESTUUR** », werd opgesteld. Daar de naam « *activist* », ten gevolge van de wandaden der gevluchte helden, verafschuwd werd door gansch de eerlijke bevol-

king, en daar het leger door ieders eerbied en dankbaarheid was omringd, werd de naam « **FRONTPARTIJ** », schoone dekking voor een rotte lading, algemeen aangenomen.

En aanstonds werd de *Frontpartij* de hoop van al degenen die tegen het vaderland hadden gekuipt. Het frontorgaan « *Ons Vaderland* » ging uit de handen van den strooien man, H. Baekelandt over in die van doordrijvender lieden, voor dewelke, op Belgisch gebied, niet de minste gewentensvraag kon ontstaan.

« *Ons Vaderland* » gaf aldra de richting aan :

« *De eenheidstaat België is de grootste vijand van Vlaanderen. Men kan geen twee meesters te gelijk dienen : Vlaanderen en België. In de volgende maanden moeten de Vlamingen hun keus doen, tusschen Vlaanderen en wat men te Brussel « België » noemt.* »

Nog beter zou dit blad zijn standpunt afteekenen in n° 1832, 17 Juli 1920, naar aanleiding van het geval H. Van de Reeck. Lezen we :

Ons ultimatum aan België.

« *Het is een voorbeeld, waaraan het huidige België zal springen en ten onder gaan. Het is een voorbeeld, waarop wij onze liefde zullen slijpen tot den flitsenden durf, die alle tronen nederhaalt... Want tusschen de reactie en ons, tusschen den Belgiek en Vlaanderen is de barrikade voor goed opgeworpen. Wij staan als bannieren in de zon. Onze overmoed wappert in den wind. Wij staan in vreugde, wij vallen juichend : alleen de Idee telt en wat kunnen wij onszelfen nog schelen, als Vlaanderen en de gemeenschap, waar allen broeders in zijn, maar verrijzen? En de gemeenschap rijst, de gemeenschap waar geen tronen en geen brandkasten meer zullen staan... De laatste bazuin over den Belgiek, de eerste bazuin over Vlaanderen... Vermits we verraders genoemd worden, zullen we ons best doen verdienen... België, nu wordt het tijd van kiezen of deelen : aan Vlaanderen zijn volle, zijn volle recht, zoo niet, België, zult ge verdwijnen.* »

En dat werd geschreven door een onderwijzer te Gent. Schoone kinderopvoeder, voorwaar !

En zulke taal is geen uitzondering. Dat is gewone kost.

Gansch het streven van die ellendigen gaat er in op, het land dat hen zag geboren worden, dat hen heeft gevoed en groot gekweekt, te bespotten, te bevuilen, te verguizen tot walgens toe.

Hoe meer het masker wordt afgerukt, des te sterker groeit hun haat tegen België, als tegen een prooi die hun ontsnapt is, wanneer ze reeds dachten zeker te zijn de overwinning te mogen vieren, en huis te houden in Vlaanderen als de ergste tyrans : immers, zoo was hunne

handelwijze gedurende de bezetting, toen verklikking, vervolging, broodrooverij, enz., gewone wapens in hunne handen waren.

Tot welk totaal gemis aan *eerlijkheidsgevoel* die menschen het gebracht hebben, bewijzen b. v. deze woorden uit een rede van J. Van Severen, *volkvertegenwoordiger*!...

« Eindelijk ligt in 't geval Debeuckelaere een les van moed, want hoe agressiever wij zullen worden, hoe sterker wij zullen staan en hoe minder de Belgische rakkers ons zullen aandurven.

« Wij zijn fier dat de gevangene Odiel de Beuckelaere een der onzen is.

« We zijn er fier op, kerels onder ons te tellen die België willen breken, omdat we daardoor weten dat ze *door België, onzen vijand*, geducht worden. »

Sedert de aanhouding van *Debeuckelaere* en *Mulier*, 't is te zeggen, sedert dat het zeker is dat het eerlijke Vlaamsche volk *de volle waarheid* zal vernemen over *de ware gezindheid* der activisten en over hun verraderlijke handelwijzen gedurende den oorlog, is er een sterk toenemen aan werkzaamheid, stoutmoedigheid en baldadigheid in het activistisch kamp te bespeuren. Ze voelen dat er een groote slag aan den gang is, en daar ze niet achteruit kunnen, treden ze offensief op. Dagelijks wordt den koning met REVOLUTIE bedreigd. Toen Debeuckelaere aangehouden werd, gaf men reeds den koning den raad zijn reis naar Italië uit te stellen, daar er onder zijn afwezigheid een opstand zou kunnen uitbreken. Aardige revolutionnaires, die zoo goed zijn, de menschen voor hun plan te waarschuwen...

We hoeven trouwens ook niet om die « revolutie » benauwd te zijn. Met een « *bewust-Belgische* » regeering, met een staatsman die maar de helft van de energie van een Clémenceau zou hebben, lagen die arme snoevers, die dol-gebarende muilhelden op korten tijd « koest » in 't hoekje...

Neen, *hen* hoeft België niet te vreezen, maar wel de activistisch gezinde leiders van het « *Katholiek Vlaamsch Verbond* » en van de « *Katholieke standorganisaties* », die *valsch* en *geslepen* te werk gaan, en zich bij iederen aanslag op België op hun liefde voor België beroepen.

— Laatst werd nu ook een Vlaamsch *Sinn-fein*-groep (« Wees u zelf », naam der Iersche revolutionnaires) gesticht. Een eenigszins geheime organisatie. Zij wil allen steun voor het autonome Vlaanderen samenvatten, ook — *ze bekennen het* — den steun van buiten!...

Ondertusschen schieten de activistische blaadjes als onkruid uit den bodem.

Van waar komt het geld?...

WAARTOE BESTAAT ER IN BELGIE EEN REGEERING?...

De Frontwacht.

Genootschappen werden gesticht met het doel, het activisme te voorzien van strijdende en desnoods aanvalskrachten.

Meert sprak reeds in zijn brief van « *rumoer in Vlaanderen* » te maken. De activistische pers riep van over den Moerdijk : « *Welnu, Vlaamsche oud-strijders, wanneer komt ge op straat?* »

Te Gent en elders, werden eenige gebouwaanslagen gepleegd. Men zou het *terrorisme* beproeven. Maar de nuchtere bevolking toonde zich bereid aan die jonge « bolchevisten » een dansje te leeren.

Te Gent nog, werden na een dier rumoerstokingen ter gelegenheid van het bezoek van Minister Destrée aan de Hoogeschool, een trisje eerste broeken met een pak slaag naar het lokaal « Uilenspiegel » gedreven.

Dan ontstonden min of meer geheime genootschappen die de *stormtroepen* moesten leveren.

De « *Frontwacht* » is er een van.

Reeds had men de gedachte opgevat, ook de oud-strijdersvereniging **V. O. S.** (Vlaamsche Oud-Strijders), waarover we straks meer uitvoerig zullen handelen, gansch in dat vaarwater mede te slepen. Reeds had een der leiders, M. Delongie, in « *Ons Vaderland* » geschreven : « *Er moet een bond van Fronters-Vossen gesticht worden. Alleen op 't programma der Frontpartij is een V. O. S. denkbaar.* »

Na een Kongres van **V. O. S.**, in Oogst 1920, waar P. Finné, beheerder van « *Ons Vaderland* », verklaarde dat de **V. O. S.** geen reden van bestaan meer had, zoo er alleen oud-strijdersbelangen verdedigd werden, schreef dat blad :

« *Het moet ons onvoorwaardelijk verheugen, dat in laatste instantie, de strijder der V. O. S.-sen nevens den onze staat, tegen het Belgisch systeem van verdrukking.* »

In den Zomer 1921 ontwierp een redakteur van het activistisch blad « *De Schelde* » een « *Vlaamsch Zelfverweer.* »

Doch, leveren dergelijke hersenschimmige uitingen van eenige zwakke geesten geen gevaar op, er is een ander domein, waar de verwarring veel dieper werd doorgedreven, en waar de vergiftiging van de eerlijke inborst van zoovele Vlaamsche jongens, stelselmatig en met behendigheid wordt doorgezet; *wij doelen op de V. O. S.*

V. O. S.

Dat moet beduiden « *Vlaamsche Oud-Strijders* ». Zeggen we maar aanstonds dat dit slechts een uitsteekbord is, om goedgeloovige oud-strijders, vooral in de Vlaamsche dorpen, te verschalken, in te lijven, en om dan achter den rug dezer jongens, die niet in het minst kunnen verdacht worden, het wezenlijke doel na te streven, dat met oud-strijdersbelangen niets gemeens heeft.

De leiders roemen er op, dat V. O. S. gesticht werd *gedurende den oorlog*.

Nu ja, gedurende den oorlog werd een poging gedaan om Vlaamsche soldaten, door het storten van wekelijksche bijdragen, in bond te vereenigen, met het doel... *het overloopen in massa te bewerken, en de overrompeling van het Belgische leger door de bij voorbaat verwittigde Duitschers mogelijk te maken*.

Ziehier daarover de getuigenis van een sergeant-majoor, overlooper, 5° L. R. :

A. O. K. 4.

26 Juni 1918.

«... De partij heeft eene hervorming ondergaan... Zoo, verzekert zij nu aan hare leden, bij hun uittreden uit het leger, eene vergoeding van 1,000 frank... De leden betalen eene wekelijksche bijdrage van fr. 0.10. Het doel is 't volgende : Door den maatschappelijken kant zal de beweging zeker meer bijval hebben bij de soldaten. De leiders hopen dat ze door het geld der leden te beheeren, de beweging sterk in handen zullen kunnen houden, en namelijk het overloopen in kleine groepen zullen kunnen te keer gaan; *daar het groote doel blijft een overwegenden invloed op gansch het leger, om door geweld een einde te stellen aan de krijgsverrichtingen en het oprichten te verkrijgen van een onafhankelijk en onzijdig Vlaanderen...* »

We hebben gezien hoe, dank de eerlijke inborst onzer Vlaamsche soldaten, dit alles schipbreuk leed.

Anderzijds stelden de *Duitschers* er hoogen prijs op, een oud-strijdersvereeniging te zien tot stand komen, die hun zelfs na den oorlog uitstekende diensten zou bewijzen, indien eenige gansch op hunne hand zijnde dweepers er de leiding konden van nemen.

Een Duitsch verslag drukt zich als volgt uit :

VERTALING :

«... Nr IX. 9020/18.

De plaatsvervanger van den officier van den inlichtingsdienst bij het hoofdkwartier van het 4de leger (A. O. K. 4), kondigt het afgeven aan van een verzoek bij het A. O. K. 4, waarin de toelating

tot stichting VAN EEN ONDER VLAAMSCH E LEIDING STAANDEN SOLDATENBOND wordt verzocht; in eerste plaats zouden de voor propaganda vrijgelatene gevangenen in aanmerking komen, dan echter ook alle krijgsgevangenen die zich activistisch willen werkdadig stellen. — Konsul Asmis hecht er groote waarde aan, dat een zulke bond zou in 't leven geroepen worden eer een grooter aantal krijgsgevangenen naar België terugkeert.

De inlichtingsofficier bij A. O. K. 4 stelt voor, krijgsgevangenen die zich tot hiertoe als propagandisten onderscheiden hebben, voor de aanwervingstaak als redenaars te vormen, en met dit doel ook Vlamingen uit het Generaal Goevernement, en bijzonder Dr Borms, bij te halen... »

Zeër eigenaardig is het dan ook, dat enkele dagen vóór den aftocht der Duitschers en vóór de activistische vlucht, eenige min verbrande activisten bijeen kwamen om na de intrede van ons leger aanstonds hun propaganda te beginnen.

Pas zijn de eerste soldaten ontslagen, of we zien menschen **DIE NIET TOT HET LEGER BEHOORD HEBBEN**, optreden als sprekers en stichters van **V. O. S.** Zoo loopt een Dr Goossenaerts — *nooit oud-strijder geweest* — Oost-Vlaanderen af, om dusdanige vereenigingen tot stand te brengen; en men ziet hem later in « *Uilenspiegel* » (het lokaal der Frontpartij, natuurlijk!), eene provinciale vergadering voorzitten. En, daar men met den man het *doel* leert kennen, — wie is die Dr Goossenaerts?

Een leeraar die, na moedig het goed *Belgisch* voorbeeld te hebben gegeven, overliep tot de activisten. Borms prees hem schriftelijk bij de Duitschers aan. En in het album met de portretten der leidende en vurige activisten, dat Borms als huldeblijk werd aangeboden, vinden we ook het portret van Dr Goossenaerts, met volgend opschrift :

« Voor Gust Borms,

Den man der daad met de kracht des storms.

Den vasten vriend met het hart van goud.

(get.) J. GOOSSENAERTS

Göttingen, Juni 1917. »

— Nagenoeg hetzelfde deed zich in de andere Vlaamsche gewesten voor. *Oud-strijdersbonden* werden door *niet oud-strijders* gesticht, bestuurd en gemend. Waarheen, dat zal men licht raden...

Het hoeft niet het minste betoog, dat gansch de *activistische* pers uit alle krachten steunde.

De rangen van den « **V. O. S.** » werden aangevuld met al wat maar

een V. O. S.-vaandel door hun menners zaken werden uitgebraakt die al de politieke partijen deden walgen...

Na een betooging op Kerstdag 1920, en waarin eventjes het masker werd opgelicht, getuigde dan ook de pers :

« Het Volk » (Katholiek dagblad, Gent), schrijft onder meer :

«... Zoolang de oud-strijders dan ook blijven bij hunne rechtmatige vorderingen, om een ordentelijk bestaan als oud-strijder, zuller zij de sympathie van iedereen wegdragen.

Met hun betooging en meeting zijn zij (de V. O. S.) daarvan afgeweken en hebben zich gewaagd op een gebied dat buiten hun bevoegdheid ligt, namelijk op dit der algemeene staatkunde, in ons land zeer nauw verwant met de partijpolitiek.

Als de oud-strijders zich hierin gaan werpen, vergooien zij hun krachten... »

« Vooruit » (socialistisch dagblad, Gent) :

«... Wat ons zonderling voorkwam, was in dezen « anti-militaristischen » optocht boy-scouts te zien marcheeren. Organisaties dezer soort vergiftigen inderdaad de geesten der kinderen met militaristische begrippen.

Vergeten wij echter niet dat V. O. S. SLECHTS EEN HULPHUIS IS DER FRONTPARTIJ, en dat het onlogisch zijn het gevolg is van de stelselmatige demagogie, die door dat partijtje onophoudend gehuldigd wordt... »

« Het Handelsblad » (Antwerpen) :

«... Wanneer wij alle bezadigde lieden waarschuwen, dan is het omdat wij er absoluut niet op gesteld zijn, mee te doen aan eene beweging die op touw gezet is door elementen met dewelke, naar onze meening, katholieke Vlamingen oneindig beter deden geen omgang te hebben.

Dat de massa onder onze partijgenooten er zoo over denkt, is verleden Zondag op afdoende wijze bewezen geworden door het feit, dat er op de meeting in Vrede-St-Willebrords, waar volksvertegenwoordiger Marck sprak, geen 40 mensen aanwezig waren.

Om het spel compleet te maken kwam er dan nog de amnestie voor de veroordeelde activisten bij.

DE REDENAAR VAN DE VOSSSEN EN DE FRONTVOLKSVERTEGENWOORDIGER MAES VERKONDIGDEN ER DE LEER DER DIENSTWEIGERING.

Van de Vossen dient er eens en vooral eene verklaring te komen: indien zij de leer der dienstweigering voorstaan, zullen wij de vrijheid nemen voortaan alle plaatsruimte te ontzeggen aan inzendingen of mededeelingen, die ons van hunnen kant mochten toekomen.

OOK ZOUDEN ALLE OVERHEDEN ZICH VOORTAAN GENOODZAAKT ACHTEN ALLE BETREKKINGEN MET DEN V. O. S. TE STAKEN... »

« De Witte Kaproen » (Gent) :

« *Het Handelsblad moet niet gelooven dat al de V. O. S.-sen medegaan met de leiders, die den V. O. S. naar de Frontpartij willen leiden en hem VOOR DE ACTIVISTEN en TEGEN DEN BELGISCHEN STAAT willen uitbuiten.* »

En HET GEBEURDE VAN DE KERSTDAGEN KAN ANDERS NIET DAN DE OOGEN OPENEN... »

En hoe juist de striemende woorden van de « Gazet van Antwerpen » :

«... 't Kwam ons al verdacht voor, dat juist van de V. O. S. dergelijk initiatief moest uitgaan. Immers, wij meenden, heelemaal tergoeder trouw, dat oud-strijdersbonden buiten alle politiek stonden, en zich enkel als zending hadden opgelegd de belangen te verdedigen hunner leden, 't is te zeggen, te waken opdat de oud-strijders verwierven wat het Vaderland tegenover hen verplicht is. En wij weten van goede zijde dat de meeste leden der V. O. S. — door den band brave, katholieke jongens, vooral op de buitengemeenten — ook aldus de taak opvatten welke hun bond te vervullen heeft; maar de leiders, te Brussel en nog wel elders, verstaan het anders; die laten geen middel onbeproeft om de V. O. S. in extremisch vaarwater te sturen, en men hoeft geen fijnen bril op te zetten om te bemerken, dat DE HOOFDLEIDING DER V. O. S. EN DE RADDRAAIERS DER ZOOGEGEGDE FRONTPARTIJ VIER HANDEN OP EENEN BUIK ZIJN — de uitdrukking kan wat triviaal klinken, maar het volk verstaat ze best.

Ook zagen wij in 't initiatief der V. O. S. afdeeling Antwerpen, eenvoudig een bedekte poging om een beweging in 't leven te roepen, waar de voortzetters van de activistische drijverijen politieke munt konden uit slaan, en wij hebben dan ook, voorzichtigheidshalve, bedoelden oproep onverlet gelaten.

Dat de les ditmaal vruchten drage, en voortaan iedereen beseffe dat geen samenwerken mogelijk is tusschen ons, eerlijke Vlamingen, loyale Belgen, en de sectie die het stambewustzijn onzer bevolking zoekt uit te buiten met het oog op echt revolutionnaire doeleinden, en aldus de Vlaamsche beweging in een verdacht licht stelt.

Dit wantrouwen, die afkeer jegens de voortzetters van het activistisch gedoe vinden grond genoeg waarin ze wortelen kunnen, als we nagaan dat op de meeting, belegd door de frontisten zelf, vlakaf dienstweigering werd aanbevolen, ook door den zoogezegden vertegenwoordiger der V. O. S. »

« Ons Vaderland » zal gansch de zaak in eens helder maken, en zegt :

« 'T WAS IN DEN JUISTEN ZIN EEN STOET VAN FRONTERS, WANT 'T WAS ALLES ZELFBESTUUR WAT DE KLOK SLOEG. »

« V. O. S. » bezit een weekblad, ook « V. O. S. » genoemd. De hoofdartikelen en de karikatuur zijn meestal walgend van gemeene an-

ti-Belgische gezindheid. Er wordt regelmatig op de laagste wijze den draak gestoken met wat den Belg *als Belg* lief en heilig is. *Frankrijk*, dat onder den oorlog zoo oneindig veel aan goed en bloed (alleen één millioen vijf honderd duizend dooden!...) *ook voor ons* heeft geofferd, wordt er onophoudend op de schandelijkste en onredelijkste wijze in bespot en belaagd.

IN DE POLITIEKE PARTIJEN

In de Kommunistische partij.

Tot in September 1921 bestond in België de kommunitische beweging uit twee groepen :

1° De groep « *Belgische Kommunistische Partij* », die de principen van Moskou huldigde, en als leider Jacqmotte (ook W. Van Overstraeten) had;

2° De groep « *Vrije Kommunisten* », die eerder zoogenaamde « syndikalisten » waren (naar kommunistische zienswijze).

Deze tweede groep deed erg mee aan activistische beweging. Geen wonder, daar de meeste leiders onder den oorlog als activistische opruiers zich een naam gemaakt en veel Duitsch geld verdiend hadden (o. a. Ernest Tanrez). Ook onder de leden telde men er vele die reeds onder den oorlog op activistisch gebied waren bezig geweest. Het *kommunistisch* schild was dezen activisten zeer welkom, om aldus gemakkelijker in de arbeiderskringen door te dringen, en ook omdat de kommunistische geweld-methoden hun gelegen waren in hun strijd tegen den Belgischen Staat.

Maar in September 1921 had er een « Kommunistische Partijdag » plaats, waarop, op uitdrukkelijk bevel van Moskou, alle kommunistische groepen zich vereenigden onder den naam van « *Belgische Kommunistische Partij* ».

Maar nu woelen de activisten toch verder in de kommunistische rijen. Ze kruipen in de organisaties in, vormen zoogenaamde « cellen » (noyautage), maken propaganda voor het activism, brengen op de vergadering moties voor ten voordeele van het activism, en trachten aldus de « B. K. P. » onrechtstreeks aan het activism te interesseeren.

— *Onder den oorlog ondersteunde Moskou geldelijk de activistische beweging*, net als de Iersche (Sinn-fein). De Bolchevisten handelden niet uit sympathie, maar met de hoop dat dergelijke bewegingen er zouden toe bijdragen « kapitalistische » staten te verzwakken of zelfs te ontbinden. De steun ging aan de socialistische-activistische groep. Later vonden de bolchevisten dat zij, in eerste lijn interna-

tionalisten, verkeerd handelden met die eng nationalistische bewegingen (activism, sinn-fein) te ondersteunen. Van daar het bevel het activism in de kommunitische gelederen te bekampen. Maar het is er nog niet overwonnen.

In de Socialistische partij.

Een deel, gelukkiglijk slechts een klein deel, der socialistische partij schijnt van activistische neigingen aangetast, dit vooral te Antwerpen onder den invloed van een K. Huysmans en zijne karnuiten.

Maar veel meer komt het ons voor, dat het hier alleen om *politiek opportunisme* gaat, om het gebruik van enkele volksmennende argumenten. De gezonde geest van de socialistische partij over gansch het land is wel sterk genoeg om daarin desnoods orde te brengen.

In de Liberale partij.

Het is een feit dat de liberale partij bijna niet aangetast is. Ze heeft eenige woelzieke elementen ofwel tot de orde geroepen, ofwel eenvoudig wandelen gezonden. En de laatste verkiezingen, niettegenstaande een razende en gedurige propaganda van *Het Laatste Nieuws*, bewezen ten overvloede hoe die grootschreeuwers tamelijk wel op den kikkvorsch leken uit den fabel. Het aantal stemmen te Brussel en te Gent bekomen was eenvoudig belachelijk.

Een *echt gevaar* schuilt nochtans in het veel gelezen liberaal blad « *Het Laatste Nieuws* ». Dit blad wordt geleid door den heer J. Hoste Jr., tijdens den oorlog mede-uitgever met den heer Fr. Van Cauwelaert, van « *Vrij België* » De houding van den heer Hoste onder den oorlog was soms *bedenkkelijk*. Nu heeft hij zich nog een paar opstellers aangeschaft die *stelselmatig* niet alleen bedenkelijk, maar oprecht *onvaderlandsch* werk leveren. In « *Het Laatste Nieuws* » mogen die heeren niet al te duidelijk uitspreken wat hun op het hart ligt; men kan zich beter over hun *eigenlijke activistische* meening inlichten in een ander blad waarvan ze correspondent zijn, bij voorbeeld in de « *Nieuwe Rotterdamsche Courant* », het Hollandsch blad dat onder den oorlog de Duitsche zaak uitstekende diensten bewees, en in ons bezet gebied dan ook gaarne binnengelaten werd.

In « *Het Laatste Nieuws* » zelf moeten die heeren voorzichtiger zijn om bij de lezers, meestal best-Belgisch gezinde mensen, geen wantrouwen te wekken. Hun manier is dus *gerafineerd valsch en schijnheilig*. Een enkel staaltje van de *krasse bewuste oneerlijkheid* van die mensen.

't Gaat om « *Flamenpolitik* » (Fransche uitgaaf). Dit boek wordt « *een slechte daad* » genoemd. En « *Het Laatste Nieuws* » zegt, met

tremelo's van koningsgezindheid en vaderlandsliefde in de stem, waarom :

«... Rudiger heeft trouwens een onoordeelkundig, ja, onverantwoordelijk gebruik gemaakt van de Deutsche dokumenten. Zoo verschijnt op blad. 302 van « Flamen-Politik » een Duitsch rapport, waarin tot zelfs onze Koning als een... separatist wordt voorgesteld!

Wij vertalen uit dat Duitsch rapport de volgende schaamteloze leugen : « Men spreekt ook veel over een bezoek door de dames Belpaire en Duykers bij den Koning afgelegd, bezoek tijdens hetwelk de Koning zou verklaard hebben : « Dames, ik ben wellicht even separatist als gij ».

In welk land ter wereld zou een goed burger een dergelijke verwarringstichtende eerloosheid, neergepend door een vijandelijken bespieder, willen openbaar maken?

En iemand, die zich aan zooiets bezondigt, durft beweren alleen uit vaderlandsche bezorgdheid te handelen!

Het spreekt trouwens van zelf, dat de lasterlijke opzet van Rudiger en van alwie mocht geneigd zijn om hem in te volgen, niet ongehinderd zal gelaten worden... »

Zoover « *Het Laatste Nieuws* ».

Wie, lezer van dit blad, zou vermoeden gekregen hebben op een *textvervalsching*, en zou « *Flamenpolitik* » zelf eens geraadpleegd hebben? Wel geen enkele. De brave, eenvoudige lezer houdt de anderen voor zoo eerlijk als hij zelf, en gelooft al wat in « *zijn* » blad staat; en daarop hebben die heeren gerekend, als ze eenvoudig den *text vervalschten*.

Inderdaad, laat ons nu zien wat er eigenlijk in « *Flamenpolitik* » gezegd wordt.

Het gaat niet om een schrift van een « *bespieder* » zooals « *Het Laatste Nieuws* » het zegt, maar om een officieel bericht van den kapitein Staehle, chef van den inlichtingsdienst van het 4e Deutsche Leger. (We hebben hem dikwijls in dit boek aangetroffen.)

Dit bericht werd in deze Vlaamsche uitgaaf, met zooveel andere stukken weggelaten, maar het wordt gansch in cliché gegeven. (Bericht n° 1622 van 11-4-1918.)

Nu staan de woorden, door het pseudo-activistisch blad aangehaald, wel in bewust bericht. Maar, ten eerste, die woorden zijn ook van den Duitschen officier zelf niet. Ze werden den Duitschers verteld door een gevangengenomen soldaat, en de H. Staehle haalt ze alleen aan als « *typisch voor de (loyale) houding van de flaminganten tegenover den koning* », en geeft zelfs uitdrukkelijk te kennen, dat hij overtuigd is, dat de koning die woorden *niet* uitgesproken heeft, dat men ze ten onrechte in zijn mond gelegd heeft. Hij schrijft dat de koning « *zou gezegd hebben* », en daarna taxeert hij de woorden met « *vertelling* ».

Bewuste woorden hadden mij natuurlijk aanstonds getroffen. Ik onderzocht of het niet beter was, die regels weg te laten; maar het scheen me *eerlijker* het stuk weer te geven zooals het was.

Maar men leze nu in « *Flamenpolitik* » (blz. 298) :

« In dit algemeen bericht (het bewuste bericht, N. v. d. S.) zal men zoogezegde woorden vinden van den koning betreffende de Vlaamsche beweging. Men zal zien dat de N. O. (officier van den inlichtingsdienst) zelf er geen geloof aan hecht. Er is natuurlijk niemendal van. (Il n'en est évidemment rien.) Onder den oorlog moest men zich voor leugenpraatjes (« canards ») in acht nemen. »

Volgt nu een 19-regelige uitweiding over de groote voorzichtigheid die men hoeft aan te leggen, niet alleen bij 't opnemen van verklaringen van getuigen, maar ook bij 't onderzoeken van documenten.

En ziehier ten slotte wat ik van den koning zegde, bij bespreking van het verslag van den Ministerraad gehouden op 1ⁿ Februari 1918 (blz. 159) :

« Ik heb de woorden door den koning gesproken overgeslagen, omdat het niet aangaat zijn verheven persoon aan het debat te verbinden. Ik haast me nochtans om met nadruk te verklaren, dat een volk, dat het geluk heeft een zóó rechtschapen, zóó grootmoedigen en zóó hartelijk bezorgden vorst aan zijn hoofd te bezitten, zich niet gelukkig genoeg kan achten!... (Dit laatste gedeelte in vetten druk.)

Ik zou nog andere plaatsen in dezen zin kunnen aanhalen.

Men oordeele...

In de Katholieke partij.

« ... De politiek van het laveeren (louvoyer) drong zich des te meer op, daar wij aan de Belgische geestelijkheid en aan de Belgische Katholieke Partij de gelegenheid moeten laten weer met ons aan te knopen. Ons in bijzonderheden inlaten zou ons hier te ver brengen. Maar het is vrij waarschijnlijk, dat na den oorlog de katholieke partij toch zal genoodzaakt zijn om bij ons dekking te zoeken, indien ze haar invloed in het land wil bewaren... »

Brief van von der Lancken aan kolonel von Bartenwerffer, Brussel, 27 Maart 1917.)

Het spreekt van zelf, dat ik door het aanhalen van dien brief niet wil verwijten, maar wel **WAARSCHUWEN**.

Het « Katholiek Vlaamsch Verbond ».

Slaagt het land er niet in aan het gevaar te ontsnappen dat ik in dit werk wel duidelijk genoeg heb aangetoond, zoo zal de katholieke partij er de hoofdschuld aan dragen. De « *hoofdschuld* » is nog weinig gezegd, want zeker is het, dat er van eigenlijk *gevaar* hoegenaamd geen sprake meer zou kunnen zijn, den dag waar de katholieke partij, 's *lands* voordeel en eer boven *partij*-voordeel stellend, een klare, energische houding zou aannemen tegenover den groep « *Katholiek Vlaamsch Verbond* », die « een partij in een partij vormt », die op haar woekert, en al haar voordeelen tot eigen afzonderlijke voordeelen weet om te zetten.

En waarom gelukt dit het « *Katholiek Vlaamsch Verbond* »?

Ten eerste, omdat de groote katholieke leiders *onvoldoende, ja zelfs, slecht ingelicht zijn over de eigenlijke onvaderland-sche gezindheid* van vele leiders van het « *Katholiek Vlaamsch Verbond* », 't is te zeggen, omdat zij ze niet voor zóó gevaarlijk en valsch houden als zij het in werkelijkheid zijn.

Ten tweede, omdat die groote katholieke leiders zich over den waren geestestoestand van het Vlaamsche volk door die heeren fabeltjes laten wijsmaken.

Ten derde (en vooral), omdat ze benauwd zijn om de macht van een vaste organisatie, die ongemeen veel cynischen durf heeft, die onrechtstreeks over veel geld beschikt, die in 't Vlaamsche land over een hoegenaamd niet te onderschatten macht beschikt, namelijk over de **LAGERE GEESTELIJKHEID** (die zeer erg door het activisme is aangetast) en wien ten slotte *alle* middelen goed zijn, ook de walgelijkste.

Ik wil hier seffens een verwijt te keer gaan, dat vele Vlaamschgezinden mij in een eerste impulsie zullen maken :

« Schaft men, na het activisme, ook het « *Katholiek Vlaamsch Verbond* » af, zoo blijft er feitelijk niets meer over aan georganiseerde Vlaamsche Beweging. »

Die bemerking houdt geen steek. Wie er zou aan vast houden, zou gelijken op iemand die, bij het bezoeken van een vreemde stad, zou vreezen dat hij van honger moet sterven omdat er niets meer te eten is in het spijshuis waar hij is afgestapt... — terwijl er wat verder en spijshuizen en beenhouwers en bakkers en eetwaren winkels genoeg zijn.

Neen, er is hier geen aanval gemeend op het « *Katholiek Vlaamsch Verbond* » OMDAT het aan Vlaamsche Beweging doet, maar wel omdat het er aan doet OP EEN VERDERFELIJKE, LANDGEVAARLIJKE WIJZE.

Het zou niet alleen gemakkelijk zijn in de plaats van het « *Katholiek Vlaamsch Verbond* » een andere *Belgisch-Vlaamschgezinde* organisatie te stellen. Ook een eenvoudige grondige zuivering van het « *Kath. Vl. Verb.* » zou den toestand gansch veranderen.

Zeker is de meerderheid der leden van het « Kath. Vl. Verb. » met de beste inzichten bezield. Maar naast dezen, treft men, VOORAL in de besturen en in de opperste leiding, menschen aan die dáár niet op hun plaats zijn, maar die in de activistische Frontpartij t'huis gehoorren.

Waarom zijn ze dan niet tot de Frontpartij gegaan? :

Ten eerste, uit voorzichtigheid, uit lafheid, uit vrees dat hun aanzien, hun sociale en materieele positie er zou onder lijden.

Ten tweede, uit opportunism, uit taktiek, omdat ze namelijk denken op sluiksche, schijnheilige wijze beter tot hun doel te geraken dan met de brutale, doch oprechtere methoden der « Frontpartij ».

Een Vlaamschgezinde zei :

« Tusschen de Fronters en de Verbonders is er slechts een verschil : ze willen beiden ongeveer hetzelfde; de eersten durven ervoor uitkomen, de tweeden niet. »

Ook is het bestendig lezen van het orgaan van het « *Katholiek Vlaamsch Verbond* », « *DE STANDAARD* », het reinste gift voor degenen die niet van tijd tot tijd objectief de gezegden van dit blad op echtheid en gepastheid, en op de *onuitgesproken doeleinden onderzoeken*. Er komt nog bij, dat dit blad het regelmatig voor overbodig houdt te berichten over vaderlandsche manifestaties waaraan gansch de Belgische pers een hoofdbelang echt.

De Duitschgezindheid en de haat tegen Frankrijk zijn in dit blad zoo erg geworden, dat er eindelijk ook van onverdachte en gezaghebbende katholieke zijde hevig protest is tegen geteekend geworden. Hoever moet het gegaan zijn, dat een sedert altijd om zijn « voorzichtigheid » en zijn « katholiek boven alles »-gezindheid bekend blad als « *La Libre Belgique* » zich genoodzaakt heeft gevoeld den *alarmkreet* te slaken, en onomwonden van « *vergiftiging der Vlaamsche volksziel* » te spreken!...

« *De Standaard* » heeft ook steeds, zooveel de algemeene taktiek het toeliet, gepinkoogd op de Frontpartij.

Bij de verkiezing, in November 1919, van vijf Frontpartij-Kamerleden, werden deze hartelijk begroet door « *De Standaard* », dat toch een orgaan is der katholieke partij!...

Verscheidene malen werd er gepleit voor eendrachtig samengaan met de Frontpartij tot verwezenlijking van de gemeenschappelijke programmapunten.

Voortdurend werd er campagne gevoerd voor een ruime amnestie voor de activistische verraders, 't is te zeggen voor degenen die ons land aan Duitschland wilden uitleveren, en Duitschland de feitelijke heerschappij over gansch Europa gunden!

« *De Standaard* » staat verder in nauwe betrekking met blaadjes die op de gemeenste wijze spotten met alles wat Belgisch is, die een staatsontbindende demagogische propaganda voeren, die, kortom, zich haast de moeite besparen hun *echt activism* te versluieren.

De aanhouding van A. Debeuckelaere, Ruwaard der Frontpartij, in November 1921, tengevolge van het verschijnen van « *Flamenpolitik* » (een gerechtelijk onderzoek was sedert 1918, aan 't front, tegen hem in gang, maar het gerecht, hoewel vast overtuigd van zijn schuldigheid, bezat geen doorslaande bewijzen) verzette « *De Standaard* » in lichterslaaien toorn, en er werd door den redactie-secretaris De Pillecyn op geantwoord met *een onvoorwaardelijke verdediging van het standpunt der Legerkommissie!* Geen wonder: die persoon (*plaatsvervangend Kamerlid* op de lijst van pater Rutten, te Brussel) was aan 't front, zooals we 't reeds gezien hebben, een der leiders der activistische beweging die *Charpentier* en *Van Sante* naar de Duitschers overzond, om den afval van het Vlaamsch gedeelte van ons leger te bewerken!...

Ook in de *zaak Mulier* was « *De Standaard* » natuurlijk aan de zijde van dengene die verraad pleegde aan België. En een van de redenaars op de groote *Mulier-manifestatie*, te Roeselaere, was de redactie-sekretaris van « *De Standaard* », waarvan even spraak.

Om de interpellatie van Staatsminister Poulet, ten voordeele van *Debeuckelaere* en *Mulier*, vierde « *De Standaard* » natuurlijk ook een groot feest.

Maar genoeg, komen we terug op het « *Katholiek Vlaamsch Verbond* » zelf.

Iedereen kent zijn *minimum-programma* :

a) De vervlaamsching in Vlaanderen van het onderwijs in al zijn takken en graden, van het gerecht en van alle openbare besturen.

b) De indeeling van onze weermacht in Vlaamsche en Waalsche

eenheden, resp. met het Nederlandsch en het Fransch als taal voor opleiding en aanvoering.

c) De inrichting van de centrale besturen, zoodoende dat de aangelegenheden welke het Vlaamsch gedeelte van het land betreffen rechtstreeks in het Nederlandsch, deze van het Waalsch gedeelte rechtstreeks in het Fransch behandeld worden.

Brussel en zijn voorsteden zijn te beschouwen en te behandelen als deelen van het Vlaamsche taalgebied. In verband echter met den bijzonderen toestand waarin deze gemeenten verkeerden, kunnen voor hen uitzonderingsbepalingen in onze taalwetgeving worden voorzien.

Advokaat E. Van Dieren, de verdediger van *Borms* en van zoovele andere activisten, de aangekondigde verdediger van *Debeuckelaere*, schreef dat de verwezenlijking van dit minimum-programma tot de **BESTUURLIJKE SCHEIDING** moet voeren. (Brief van den H. Van Dieren aan « Ons Vaderland ». Cfr. « *De Toorts* », n° 14 van 2 April 1921.)

Volgen eenige uittreksels van een omzendbrief van het « *Katholiek Vlaamsch Verbond — Afdeeling Hoogstraeten* », uit het jaar 1919. (De hier gekursiveerde deelen komen gekursiveerd voor in den omzendbrief.)

« *Katholiek Vlaamsch Verbond* ». *Afdeeling Hoogstraeten*.

« *Duizenden Vlaamsche soldaten gingen den dood in om België te verlossen... Dertigduizend Vlaamsche soldaten liggen begraven in de moerassen van den Yser!... Duizenden leden en lijden nog in eerherstellingscompagniën, omdat zij Vlaming zijn!...*

En toch worden de oprechte eerlijke Vlaamschgezinden *nu* ook, heel 't land door, door franskiljons als landverraders uitgemaakt! Velen worden verdacht gemaakt en vervolgd, omdat zij Vlaming zijn...

Mgr. Rutten, bisschop van Luik, verplicht de priesters en leeken uit Limburg een *Katholiek Vlaamsch Verbond* te stichten en te ondersteunen, en daarin alle katholieke Vlaamsche krachten samen te brengen, om gezamenlijk te strijden voor *Godsdienst, Taal en Vaderland*.

Eensgezind met de katholieken in Limburg, worden thans over heel 't Vlaamsche land katholieke Vlaamsche Verbonden ingericht...

De toekomst van 't Katholieke Vlaamsche Volk staat op 't spel! De kiesstrijd zal weldra beginnen : Overal moet 't Vlaamsch programma op 't voorplan staan! — 't is hoognoodig dat « *Voor 't welzijn van geheel België, de katholieken de Vlaamsche beweging ter harte nemen* », schrijft *Mgr. Rutten*; « *zooniet loopt die beweging gevaar in handen te komen van liberalen en socialisten* ».

Waarom moet ge lid worden?

... Omdat *wij niet willen* dat onze Vlaamsche kinderen, met een lijden in 't leger, *omdat zij Vlaming zijn*. (Ministers Van de Vijvere en Pouillet getuigden dit in 't openbaar.)

Omdat we willen dat voortaan onze Vlaamsche kinderen, met een goede kennis hunner moedertaal alleen, hooge ambten zouden bekleeden in 't Vlaamsche land, zoowel als de Walen, met hun fransche taal alléén in 't Walenland. (Dan wordt de scheiding onvermijdelijk N. v. d. S.)

Katholieke Vlamingen van Hoogstraeten, *'t is een gewetensplicht* onze Vlaamsche Beweging te steunen!

Heil 't Katholiek Vlaamsch Verbond!

Alles voor Vlaanderen!

Vlaanderen voor Christus! »

Een lang kommentaar is overbodig. Op zekere plaatsen ligt de *kwade trouw* op de hand : men zou denken dat men met een schrift der Frontpartij te doen heeft.

Maar wat er hoeft onderlijnd te worden, dat zijn de **POLITIEKE REDENEN**, *die hier cynisch bekend* worden, van dit Vlaamschgezind optreden. Hiernaar kan men zich een gedachtje maken van de *rein-Vlaamsche* overtuiging van die leiders. Wat die heeren met « *hun* » Vlaamsche Beweging beoogen, is niet de moreele en materieele heffing van het Vlaamsch gedeelte van België : *het gaat er om, de politieke macht in het Vlaamsch gedeelte van België voor jaren en jaren lang in de hand te spelen niet van de Katholieke Partij, maar van een achterlijke en fanatische onderverdeeling dezer partij.*

En waar haalt Mgr. Rutten, Bisschop van Luik, het recht, zijn priesters te « **VERPLICHTEN** » aan *politiek* te doen?

In een lang artikel van « *De Standaard* » (15 Mei 1921), aan Mgr. Rutten gewijd, leest men :

« *Den 11 Maart 1919 richtte hij tot zijn geestelijken een oproep om het minimum-programma, Vlaamsch in het onderwijs, bestuur, gerecht en leger, met overtuiging te verdedigen en op het katholiek partij-programma te schrijven. Zijn brief van September 1919 was eene bondige verdediging der aangehaalde vier punten.* »

Misschien drijft Mgr. Rutten, Bisschop van Luik, het toch eens zoover, dat een vollediger uitspraak over zijn houding gepast zou blijken.

— Het « *Katholiek Vlaamsch Verbond* » draagt grootendeels de schuld aan de *onmogelijke* toestand die heerscht in een gedeelte van het

katholiek vrij onderwijs. Het draagt er toe bij, met alle middelen het *nationaal Belgisch gevoel* in dit onderwijs te smoooren. De publieke schandalen zijn hier ontelbaar geworden. Ze geschieden op zóó krasse wijze, dat men meestal zelfs niet eens poogt om wit te waschen. Het is dagelijksche kost geworden, niet alleen ons *Belgisch vaandel* en ons *Belgisch nationaalhymne* « *De Brabançonne* » weg te laten, maar zelfs *uit te jouwen* en *uit te fluiten*! Het is gemakkelijk jonge harten te mislijden en te fanatiseeren, maar 't is dan ook des te laffer en te misdadiger.

Die ongeloofelijke toestand zal maar voor goed ophouden, wanneer de Vlaamsche ouders, uit overtuiging *dat men geen mensch VAN EER EN VAN KARAKTER is zonder een gezonde vaderlandsliefde*, ter wille van hun kinderen de verderfelijke scholen of ten minste de verderfelijke leeraars onmeedoogend zullen boycotteeren.

Ik houd er aan, nadruk te leggen op het feit dat laatst zelfs de « *Revue Générale des idées et des faits* », het meest gezaghebbende katholiek orgaan, verklaard heeft dat het tijd was, om met dergelijke elementen, *die ook VOOR DE KATHOLIEKE PARTIJ zelf zeer gevaarlijk worden*, af te breken.

Laat ons, om te eindigen, een blik werpen op de zaak *Mulier*, die deze laatste maanden zooveel ophef heeft gemaakt. Niet om de zaak zelf, maar omdat het « *Katholiek Vlaamsch Verbond* » **DE ZAAK VAN DEN VERRADER MULIER ALS DE HARE HEEFT VERKLAARD**, en omdat het proces *Mulier* aldus het proces van het « *Katholiek Vlaamsch Verbond* » wordt.

Men zal nu zelf kunnen oordeelen, of, ja of neen, het « *Katholiek Vlaamsch Verbond* », ZOOLANG HET ONDER ZIJN HUIDIGE LEIDERS STAAT, hoeft bekampt te worden door alle Vlamingen die ook tevens *Belgen* willen blijven.

De zaak *Mulier*.

Bij de laatste verkiezing werd *Mulier*, Arthur, van Kortrijk, katholiek lid van de *bestendige deputatie van West-Vlaanderen*.

In de zitting van 20^e December 1921 van den Provincialen Raad van West-Vlaanderen, werd *Mulier* door den Heer Gillon, eveneens van Kortrijk, aangeklaagd om zijn activistische houding gedurende den oorlog.

De moedige daad van den Heer Gillon verwekte zeer veel opspraak. Nieuwe beschuldigingen werden tegen *Mulier* ingebracht, met het

gevolg dat er een *nieuw* onderzoek tegen hem werd geopend, te Gent (een eerste lang onderzoek te Kortrijk was zonder gevolg, door een « non-lieu », opgeheven geworden), en dat hij voorloopig in hechtenis werd gezet.

Waarvan wordt Mulier beschuldigd?

Hier worden alleen feiten aangehaald die *door de pers* besproken werden. Het is dus zeer wel mogelijk, dat het proces nog andere beschuldigingen en nadere bijzonderheden zal brengen.

Mulier is een der eerste 59 studenten die zich lieten inschrijven op de *von Bissing-Hoogeschool* van Gent. Hij studeert er twee jaar, en wordt alzoo *de eerste door die hoogeschool gepromoveerde doctor in de Rechten*. Bij die gelegenheid wordt « onze flinke Arthur Mulier » door het nationalistienblad « *De Vlaamsche Smeder* » (uitgegeven door J. Wannijn), hartelijk geluk gewenscht.

Maar tijdens die twee studie jaren is *Mulier onverpoosd als extremistische*, « JONG-VLAAMSCHE » studentenleider en propagandist opgetreden.

Den 25^{en} Oktober 1916 reeds, dag van de officieele opening der *von Bissing-Hoogeschool* is hij het, die als leider de katholieke studenten aan den bekenden Pater Stracke gaat voorstellen.

In 't vervolg werd hij voorzitter van het « *Gentsche studentenkorps* » (« *Hou ende Trou* ») en van de « *Politieke Studentenkommissie* », door het « *Gentsche studentenkorps* » in 1917 ingericht om « *actief mede (te) werken aan de bestuurlijke en politieke vrijmaking van Vlaanderen* ». (Cfr. « *Aula* », n^r 1, Juli 1917.)

We laten hier voorloopig biuten bespreking, wat men onder die « *politieke vrijmaking* » (autonomie) eigenlijk moest verstaan.

Den 19 April 1918, stemde het Gentsche studentenkorps « *Hou en de Trou* », waarvan Mulier voorzitter was, een dagorde, die de vooruitgang van de *von Bissing-Hoogeschool* als eerste voorwaarde verklaart van de *autonome ontwikkeling van Vlaanderen*, en die den « *Raad van Vlaanderen* » herkent als het opperste organisme en als de *eenige vertegenwoordiging* van het Vlaamsche volk. — De *Regeering*, de *Koning*, ja, *België zelf*, bestond dus voor Mulier niet meer. Maar hoe kwam diezelfde Mulier, die, als voorzitter, de hoofdverantwoordelijkheid droeg aan die dagorde, er dan drie jaar later toch toe, een plaats te aanvaarden in een Provinciaalen Raad van *dit land*, van *dien Koning*, van *die Regeering* — die toch sedert April 1918 niet meer bestond?...

In een voordracht gehouden te Gent (Cfr. *Persoverzicht 7-13 Mei 1918*) verklaarde Mulier zich voorstander van de *politieke vereeniging van Vlaanderen met Holland*. Dezelfde thesis werd verdedigd, den 4^{en} November 1917, op een feestmaal voorgezeten door Mulier,

en waar o. m. deel aannamen de bekende activisten De Vreese en Jacob, de Duitschers Landrat Ecker (voorzitter der provinciale administratie), professor Freiherr von Bissing, graaf von Limburg-Stirum (van de censuur), en professor Van Dijk (Duitsche inrichter van de hoogeschool).

Op een vergadering, den 7^{en} Maart 1918, waar *Dosfel* aan de studenten voorgesteld had, zich te bekennen tot de formule van het « *Unionisme* », namelijk « de reële unie van Vlaanderen en Wallonië », bekampte Mulier op hevige wijze dit voorstel, als zijnde onuitvoerbaar en ongewenscht.

Bij de feesten ter eere der « *IJzerhelden* » was Mulier natuurlijk ook een der eersten.

De « *Nationalisten* » (de meest vooruitstrevende activisten) hadden een « *Nationalistische Voorwacht* » gesticht, die propagandameetingen inrichtte te Gent en in de provincie. Op een meeting in den feestzaal van het Kon. Konservatorium, te Gent, den 23 Maart 1918, sprak Mulier over « *De rol der Hoogeschool in de verwezenlijking der Vlaamsche Staatsorganisatie* ». — De « *staat Vlaanderen* » (natuurlijk met aanleuning aan Duitschland) : 't was het ideaal der extremisten.

Die meeting werd aangekondigd door strooibrieven en door plakaten.

De strooibrieven werden rondgedragen juist op den dag dat het Duitsche leger zich in de Somme op het Engelsche front stortte, met de hoop een gunstige beslissing bij te voeren. Zij riepen de Vlamingen, aan welke partij zij ook behoorden, op ter verwezenlijking van den « *Souvereinen Staat Vlaanderen* ».

De plakaten, die men op de muren van de stad en van al de omliggende dorpen kon lezen, droegen als opschrift : « Gij eischt ons bloed, geeft ons recht. » Zij deelden mee dat het oproer smeulde aan het IJzerfront; dat, in een oproep aan de Vlaamsche soldaten, « *de fransquiljonsche Belgische generaal Bernheim met den dood bedreigd was in geval hij zou voortgaan de Vlaamsche jongens te koejonneeren* ». En ze eindigden aldus :

« *Vlamingen,*

Hoelang nog zult ge als slaven gebukt gaan onder de dwingelandij van franskiljons en Walen?

Weg met die Franskiljonsche bende!

Leve het vrije, zelfstandige Vlaanderen! »

Men mocht wel spreken van A. Mulier, « *de schitterendste figuur onder de Vlaamsche Hoogstudenten* »...

Maar de juiste maat van het activistisch landverraad van *Mulier* wordt eerst aangegeven door zijn verkiezing op de lijst der « zuivere nationalisten. »

Op Zondag 16 Juni 1918 had er namelijk bij de nationalisten van Gent zoo een soort parodie van verkiezing plaats, ter vorming van den « NATIONALISTISCHEN RAAD, bestuur van den Nationalistischen bond ».

Er was mededinging tusschen de « *Zuivere Nationalisten* » en de wat minder « *zuivere* », de wat lauwere. Maar deze « *lauweren* » waren nog zeer « *zuiver* », nog zeer vooruitstrevend, want, bij de bespreking van de uitslagen der verkiezing, zegt het « *Nationalistenblad* » « *De Vlaamsche Smeder* » (n° 11 van 23 Juni 1918) :

« *De verkiezing van Zondag l.l. is eene gebeurtenis, die voor den denker voortekens voor de toekomst geeft. Bij het overloopen der kandidatenlijst valt het op, dat het bijna allen mannen en vrouwen zijn, die tot de Jong-Vlaamsche richting behooren. Van zoetemelk Vlamingen die nog van Havere iets verwachten of ons aan Wallonië willen binden, is er geen spraak in Gent; het eerbiedwaardig Unionisme heeft hier geen kans.* »

Mulier behoorde natuurlijk — na al wat we reeds gezien hebben — tot de *zuiverste*, tot de *ergste*.

De « *Zuivere Nationalisten* » stelden vier lijsten voor : een lijst van « *Arbeiders* », van « *Burgers* », van « *Intellectueelen* » en voor het « *Landelijk gedeelte* ».

Hier volgt het fac-simile van de lijst der « *Intellectueelen* », zooals ze gepubliceerd werd in het manifest der « *Zuivere Nationalisten* » :

INTELLEKTUEELEN

1.	D ^r STOCKE Evarist
2.	D ^r MINNAERT Marcel
3.	Domela NIEUWENHUYS NIJEGAARD
4.	Prof. JONCKX Alfons
5.	Prof. Godée MOLSBERGEN
6.	Stud. Jur. Arthur MULIER
7.	PLANCQUAERT Hector

In een manifest van den « Nationalistenbond » dat op de verkiezing voorbereidde werd nog eens uitdrukkelijk vastgesteld dat « *er maar een enkel middel bestond het doel te bereiken* », namelijk : « **DE VOLLEDIGSTE AUTONOMIE VAN VLAANDEREN, LOS VAN HAVERE, LOS VAN WALLONIE** ».

Mulier bekam 1436 stemmen, en « klopte » alzoo zijn professors *Jonckx* (1412 stemmen) en *Godée-Molsbergen* (1184 stemmen). *Minnaert* was eerste met 1736 stemmen; dan kwam *Plancquaert* met 1614; dan *Domela Nieuwenhuys* met 1557; dan *Stocké* met 1526; en dan *Mulier*.

Het groot Gentsch katholiek blad « *Le Bien Public* », sprekend van die lijst, zei : « *De beteekenis van die lijst is duidelijk genoeg door de namen die ze behelst.* »

Inderdaad *al* degenen die met *Mulier* op die lijst stonden werden TER DOOD of tot LEVENSLANGEN DWANGARBEID bestraft, de beide **Hollanders** *Domela Nieuwenhuys* en *Godée Molsbergen* inbegrepen.

Maar wat alle anderen de DOODSTRAF of LEVENSLANGEN DWANGARBEID gekost had, kostte *Mulier*... *niet alleen EEN ZETEL IN DEN PROVINCIALEN RAAD VAN WEST-VLAANDEREN, als vertegenwoordiger van een fractie van de katholieke partij (namelijk van de « Kristene Werklieden » van Kortrijk), maar ook nog de volle ondersteuning van de gansche « Kristene Werkliedenbeweging » en van het « KATHOLIEK VLAAMSCH VERBOND »...*

Zoover zijn we in België gekomen...

Zooiets is in België mogelijk geworden...

— Stippen we nog aan, dat, in Oktober 1918, *Mulier* door de Duitschers tot professor benoemd werd aan de « *Nijverheidsschool* » te Gent.

Zijn ideaal — het ideaal van het « Katholiek Vlaamsch Verbond »?...

We hebben ons reeds uit het *Eerste Gedeelte* van dit boek een juist begrip kunnen opmaken van hetgeen het « *activistisch landverraad* » beteekende :

HET VOLLEDIG UITLEVEREN VAN VLAANDEREN EN BELGIE AAN DUITSCHLAND.

HET VERWEZENLIJKEN VAN DUITSCHLANDS IMPERIALISTISCHEN DROOM, NAMELIJK DE IJZEREN DWANG OVER GANSCH EUROPA.

Ter grootste schande van het « Katholiek Vlaamsch Verbond »,

alsmede van de « Kristene Werklieden-Beweging », schetsen wij hier nog een beeld van het ideaal voor hetwelk MULIER, hun troetelkind, is opgekomen.

Eerste St. 18. I. 1888
Krijgsakten 1888
26744 P
27 JAN. 1918
4201

Crantje 18 I.

18. I. N° 357

Hauptes fere Bluff von Winterfeldt!

In der Anlage steht es nur, die b.
kroenen kuffingung mit der Lethen
kroenenung zu kuffen.

○ kuffen michte es nur, dass die kuffen,
gunde der Natur von Flammen fere fere ten
ipre fere dach an fere, was fere fere
kuffen in fere Lande und kuffen fere
die kuffen kuffen. In winter, Flammen
fere kuffen fere fere, fere mit von
kuffen fere fere. kuffen fere kuffen.

We hebben gezien dat Mulier den « Raad van Vlaanderen » aanzag als de « eenige vertegenwoordiging van het Vlaamsche Volk ».

We weten reeds tamelijk veel over de onderduimsche kuiperijen van dien « Raad »

Ziehier een uittreksel uit een brief van den Staatssekretaris von Lindequist aan den Kolonel von Winterfeldt.

We hebben in het Eerste Gedeelte reeds kennis gemaakt met den heer Staatssekretaris von Lindequist, als schrijver van een memo-

me abtinkt worden, als Freiwillige in
der Schutz für uns vor allem in der
Marine eingetragten kommt.
 als
 Teilgeheimnis in letzteren Maßnahmen ausgesprochen
 in Folge
 inwieweit sie sich insgesamt viel für den
 Dienst in.
 derart inwieweit der Aufbruch der Klammern an
 an der
 der Schutzland, mit besonderer Aufmerksamkeit
 in der P. 2. 2. 2.
 von diesen nun für mein Teil, in der letzten Linie
 Freiwilligen
 der Schutz Flottenstation für es für
 in der
 derart an
 fast ungenügend als für die nächsten 15
 Qualität
 derart. bis 25. Daher bin ich nun auf Befehl
 in der
 derart. mit verbindlichen Gesetzen

ausdrücklich voll
 der sehr wertvoll
 der Dienstgeheimnis.

randum: « De bronnen der tegenslagen der Duitsche politiek in België ». We hebben hem ook in dit Derde Gedeelte aangetroffen als deeluitmakend van den « Bijraad » van de « Deutsch-Flämische Gesellschaft ». — De kolonel von Winterfeldt is de latere generaal von Winterfeldt. Hij speelde een groote rol in België (o. a. omtrent

de wegvoering van onze werklieden naar Duitschland). Hij maakte ook deel uit van de Erzberger-kommissie die den wapenstilstand sloot.

Berlijn, den 18-1-1918.

Kurfürstendamm, 178 II.

Tel. Pf. 6038.

Zeer geëerde Heer Kolonel von Winterfeldt !

... Ik wou nog aanhalen, dat de voorzitters (die Vorsitzenden) van den Raad van Vlaanderen van hun kant *spontaan* (onuitgelokt) verklaarden, hoe ze zich een versterking van onze (*Duitsche* N. v. d. S.) *land- en zeemacht door de Vlamingen voorstellen*. Ze zegden dat Vlaanderen *geen eigen leger*, maar slechts een politietroep moest houden. *Daarentegen moest het den Vlamingen toegelaten worden, ALS VRIJWILLIGERS IN HET DUITSCHE LEGER EN VOORAL IN DE DUITSCHE MARINE IN TE TREDEN.*

Voornamelijk van dezen laatsten maatregel *verwachten ze ongemeen veel voor de engere aansluiting van de Vlamingen aan Duitschland*, bijzonderlijk indien, zooals zij zegden, Zeebrugge, 't zij voor altijd, 't zij voor de eerste 15 tot 25 jaren, een Duitse « Flot-tenstation » (basis voor de vloot) bleef, — net als ook *garnizoenen in Luik, Namen en Brussel...* »

Dat heet « neutraliteit »!... En juist die menschen zijn het, die de Belgische neutraliteit in 1914 hebben durven aanranden.

Nu, wat denkt men van die « idealisten »?... Zijn het wel degelijk de redders van Vlaanderen? ...

Amnestie, amnestie?... En al degenen die tegen de Duitschers met overtuiging oorlog gevoerd hebben in 't gevang? Op 't Duitsch schavot?...

De hier met groote letters weergegeven passus had kolonel von Winterfeldt (met blauw potlood) onderlijnd, en (met zwart potlood) maakte hij in den rand volgende bemerking :

« Oh, oh? De Belg is zeer weinig soldaatgezind (unmilitärisch) en daarbij erg dikkoppig (ausgesprochen dickköpfig). Van die vrijwilligen verwacht ik niet zeer veel, noch wat het getal, noch wat de kwaliteit betreft. vwf. »

En hiermee stuurde kolonel von Winterfeldt dezen brief, en het bericht van den heer von Lindequist over den activistischen toestand in Vlaanderen, dat bij den brief lag, aan Generaal-majoor von Bartenwerffer, van de politieke sekte van het Groot Hoofdkwartier.

In het bericht van den H. von Lindequist, waarvan even spraak, leest men :

« Een bespreking, die ik met een reeks Vlaamsche leiders en leden van het bestuur (Vorstands-Mitglieder) van den Raad van Vlaande-

ren had, heeft me heelemaal tot de overtuiging gebracht... dat, zooals me ook overeenstemmend — te beginnen met den Generaal-Gouverneur tot de referenten — verzekerd werd, de Vlaamsche (lees activistische N. v. d. S.) leiders en hun aanhangers heelemaal Duitschgezind (Deutschfreundlich) zijn, en in een enge aanleuning aan Duitschland na den oorlog de eenige mogelijkheid zien voor hun nationale zelfstandigheid. »

Er valt natuurlijk niet te twifelen, noch aan den ernst, noch aan de volstreckte goede trouw van den « werkelijken geheimen raadgever » en activistenvriend, H. Staatssekretaris von Lindequist.

Reeds bij den intocht der Duitschers te Brussel in Augustus 1914, sprak P. Tack, later voorzitter van den « Raad van Vlaanderen », toen leeraar aan het Koninklijk Atheneum te Elsene, met overtuiging : « We hoeven den intocht van de Duitschers niet te betreuren. We zullen onder die menschen veel gelukkiger zijn. »

Maar dit slaat terug op alle activisten, waaronder ook degenen die zichzelf « unionisten » noemden. Maken we nu wat nader kennis met de « Jong-Vlamingen », de ergste soort van activisten, tot de welke Mulier niet alleen behoorde, maar van dewelke hij een gevierde leider was.

Een « streng vertrouwelijk » memorandum.

Eerst een memorandum, opgesteld door de Hollanders Versluys en Jolles, beide professors aan de von Bissing-Hoogeschool, voor den Heer Rittmeister Schifferer (van het Generalkommando van het XIXe Reserve-Korps), die het aan Ludendorff stuurde.

« Streng vertrouwelijk.

Bericht over de doeleinden der « Jong-Vlaamsche Partij », en over de daaruit voortvloeiende moeilijkheden voor een politiek, militair en economisch akkoord tusschen het Duitsche Rijk en een eventueelen Staat Vlaanderen, door Prof. J. Versluys en Prof. A. Jolles.

I. — Onze bezigheid aan de Vlaamsche Hoogeschool, te Gent, heeft ons sedert anderhalf jaar gelegenheid gegeven tot politieke gedachtenwisseling met de leiders der Vlaamsche Beweging. De Gentsche Hoogeschool is, zooals het met haar bedoeld was, een der brandpunten der Vlaamsche beweging; de verscheidene stroomingen en schakeeringen zijn in het leeraarkorps vertegenwoordigd. De beteekenis van den kring der Gentsche professors voor de ontwikkeling van het politiek leven in Vlaanderen blijkt uit het feit, dat van de tien kommissarissen door den « Raad van Vlaanderen » gekozen voor de verschillende administratie-takken (ministeries N. v. d. S.), de helft tot het leeraarkorps behoort. Onze kollegiale en de maatschappelijke verhouding tot velen van de leeraars

bracht het mee, dat wij bijna dagelijks met hen over de belangrijke vragen van den huidige tijd en van de toekomst beraadslaagd hebben. Van de verschillende Vlaamsche partijen scheen ons de « *Jong-Vlaamsche* » op verre na de belangrijkste :

Ten eerste, is van haar aanhangers de gedachte van den Staat Vlaanderen in den huidige vorm uitgegaan. Ten tweede, steekt ze haar doeleinden het verst, wat bij een politieke zelfstandigheidsbeweging de verwezenlijking van die doeleinden in 't volk het gemakkelijkst mogelijk maakt. Ten derde, is ze, wat het getal betreft, de sterkste partij, en beschikt ze over een meerderheid in den « Raad van Vlaanderen ». Ten vierde, heeft ze dan ook een wel-doordacht, konsequent opgesteld programma, dat, naar onze meening, vaste waarborgen bezit voor het voortbestaan van den Staat Vlaanderen.

Dit programma, ontstaan uit de opvatting der « Jong-Vlamingen », zou, naar ons dunkt, de basis van een akkoord met Duitschland kunnen vormen, waarin beide partijen hun recht vinden, en we deelen daarom volgende richtsnoeren mee.

II. — De met ons in engere, politieke voeling getreden Jong-Vlamingen streven naar 't volgende :

a) Terwijl de zelfstandigheid naar buiten nog niet beslissend vastgelegd is, zou een « *Staat Vlaanderen* » gevormd worden, naar binnen zelfstandig en gansch van Wallonië onafhankelijk. De grens is de taalgrens; Brussel is inbegrepen.

b) Deze Staat gaat een stendig verbond aan met het Duitsche Rijk, waardoor hij zich, onder behoud van zijn innerlijke zelfstandigheid, op politiek, economisch, maritiem en militair gebied aan het Duitsche Rijk aansluit.

c) Aangezien de Vlaamsche Staat niet aan Wallonië geïnteresseerd is, *kan het Duitsche Rijk naar het Westen iedere gewenschte grensverbetering doorvoeren (b. v. vooruitschuiven der grenzen tot aan de Maaslijn en annexatie van Luik)*, zonder daarbij op tegenspraak der Vlamingen te stooten. *Integendeel, zou een dergelijke maatregel, die Wallonië verzwakken zou en Vlaanderen sterken, met vreugde begroet worden.*

d) De nieuwe Staat zou liever een monarchie dan een republiek zijn. *De vroegere koning Albert of zijn zonen komen als heerschers niet in vraag. Een vrij enge aansluiting aan een regeerend katholiek Heerschershuis van Duitschland ware meest gewenscht.*

e) De eenige taal in de administratie en in het openbaar leven zou het Nederlandsch zijn. *Gezien de nu heerschende toestanden, zou er in de volksschool (lagere school N. v. d. S.) geen tweede taal aangeleerd worden; in het middelbaar en hooger onderwijs zou de eerste moderne vreemde taal het Duitsch zijn.*

Al komt dit programma ook radikaal voor, een minder volledige oplossing der Vlaamsche kwestie, al leek ze ook de op politiek gebied onverschillige kringen aanneembaarder, zou echter voor de toekomst van den nieuwen staat grootere gevaren verbergen, aangezien slechts door strengste uitsluiting van de Fransche elementen nieuwe inwikkelingen zullen kunnen vermeden worden.

III. — De Jong-Vlamingen wenschen de aansluiting (Anschluss) van den Staat Vlaanderen aan het Deutsche Rijk enger als de andere partijen. De grondgedachten hierbij zijn de volgende :

De Vlaamsche Beweging gaat uit van de intellektueelen van Vlaanderen; zij vindt aldus haar steun in den middenstand. De werklieden en de boeren doen nog weinig mee aan nationaal-politiek leven. De nieuwe staat zal te rekenen hebben met de vijandschap van den vroegeren hoog-beambtenwereld van bank- en industriekapitaal, alsmeê van de groot-eigendomsbezitters. Deze factors moeten aldus, zoover mogelijk, uit den weg geruimd worden. Een nieuwe beambtenstand moet gevormd worden, nieuw kapitaal is noodzakelijk. *Zoowel voor 't eene als voor 't andere is Duitsche hulp onmisbaar.*

In 't belang van den handel met Duitschland, om een breed afzetgebied te kunnen krijgen voor Vlaamsche produkties, en omdat *trouwens Vlaanderen stendig afhangt van de ekonomische hulp van Duitschland*, wordt een opnemen van Vlaanderen in het Duitsch tolgebied noodzakelijk.

Ook in politiek opzicht zou het den nieuwen staat niet mogelijk zijn naarbuiten zelfstandig te kunnen optreden.

De vertegenwoordiging van zijn belangen zou alleen kunnen doorgevoerd worden onder Deutsche bescherming. Het ware daarom wenschelijk, dat het Deutsche Rijk de diplomatische vertegenwoordiging van den Staat Vlaanderen op zich zou nemen. De konsulaire vertegenwoordiging zou gedeeltelijk zelfstandig blijven.

IV. — Het is een levensvraag voor den nieuwen staat bij een mogelijken, nieuwen oorlog tusschen Duitschland, Engeland en Frankrijk niet opnieuw kampplaats te zijn. Van dit opzicht uit, wenschen de « Jonge-Vlamingen » dat de mogelijkheid van een Franschen inval of van een Engelsche landing heelemaal zou wegvallen. Dus zou, indien mogelijk, de mobilisatie van het Deutsche leger aldus te schikken zijn, dat Vlaanderen ondersteund, en dat de oorlog van 't begin af op Noord-Franschen bodem gedragen wordt. Alle maatregelen, die de Deutsche Opperste Legerleiding voor het samentrekken van Deutsche troepen in Vlaanderen voor noodig acht, zullen daarom goedgekeurd worden. De ijzerenwegen-politiek van Vlaanderen is bereid om daarmee te rekenen, en om de noodige strategische wegen en bouwwerken onder geldelijken bijstand van het Deutsche Rijk aan te leggen.

Aan de kust kunnen één of twee steunpunten voor de Deutsche Marine gebouwd worden. *Duitsche garnizoenen kunnen deze steunpunten, net als ook andere tusschen Luik en de kust*, tegen een Engelschen of Franschen plotselingen aanval verzekeren.

Daar het oude, Belgische officierkorps sterk verfranscht is, en daardoor vijandelijk tegenover den nieuwen staat voelt, zal een Vlaamsch leger in de eerste tijden niet in het bereik van de mogelijkheden liggen. Hoeveel er in de toekomst mogelijkheden zullen oprijzen, kan nog niet vastgesteld worden. Misschien zou het mogelijk zijn, later een gendarmerie samen te stellen uit *Vlamingen die eenige jaren in het Deutsche leger als « Kapitulanten »*

(rengagé, soldaat die na afgeloopen militairen diensttijd bijteekent) *gediend hebben*.

Al deze punten zouden door een bijzondere militaire konventie, alsook door een ijzerenwegenkonventie, te regelen zijn. Ernstige moeilijkheden zouden daarbij wel niet te verwachten zijn, daar, in geval van oorlog, een opmarsch van het Duitsche leger aan de Waalsche en Zuid-Vlaamsche grens zoowel ter bescherming van het Rhijsch industriegebied als ter bescherming van den Staat Vlaanderen — dus voor beide partijen — een noodzakelijkheid is. In een dergelijken opmarsch van het Duitsche leger aan de gansche Fransche Noordgrens zou ook een sterke borgstelling voor den vrede liggen, daar Frankrijk zich klaarblijkelijk bij deze bedrijsing van zijn Noordelijke provincies buiten staat zou achten, een oorlog met het Duitsche Rijk aan te vangen, en daar het zich daardoor noodgedrongen aan een vredespolitiek zou moeten houden. »

Ook hier, valt er geen oogenblik te twijfelen noch aan den ernst, noch aan de volstrekte goede trouw van die « Herren Professoren » en activistenvrienden.

Activistisch bewijsmateriaal bij het « streng vertrouwelijk » memorandum.

't Is kras? Al te kras?

Versluys en Jolles hebben nochtans *niet ten minste* overdreven. Enkele stukken *van de hand van de « Jong-Vlamingen » zelf* zullen er ons het bewijs van leveren. (Ik zou veel meer stukken tot staving kunnen aanhalen, maar ik moet me hier natuurlijk beperken. De aangehaalde stukken spreken trouwens voor de andere mee.)

Men werpe eerst nog eens een blik op de schriften met gelukwenschen aan HINDENBURG, ter gelegenheid van een *Duitsche overwinning op 't Oostelijk of op 't Westelijk front* : ik geef er drie in het begin van het *Eerste Gedeelte*. Men zal ook opmerken, dat het eerste (bij den val van Bukarest, ook in cliché weergegeven) geteekend is door *Stocké* en *Minnaert*, die met *Mulier* op de lijst der « *Zuivere Intellectueelen* » staan.

Het tweede (zegepralen in de Wallachij) is geteekend door twee anderen die met *Mulier* op diezelfde lijst staan : *Domela Nieuwenhuys* en *Godée-Molsbergen*.

Bij gelegenheid deel ik nog andere dergelijke schriften mee, die zich in den oorspronkelijken vorm in mijn bezit bevinden.

Hier zij nog gewezen op het bezoek van *Borms en C°* aan het Duitsche front, o. a. te Ieperen, waar de Duitschers tegenover *onze* soldaten lagen.

Op een vergadering in den grooten zaal van het Conservatorium te

Gent, 8 December 1917, verontschuldigde Wannijn (een andere die met Mulier verkozen werd, op de lijst der « *Arbeiders* ») de Duitschers om het wegvoeren aan het front van onze Vlaamsche arbeiders (Z. A. B.); hij zei *dat de Vlamingen de Duitschers moesten helpen in den strijd tegen de Entente, daar het om hetzelfde doel ging*. Hij maakte stemming voor *vrijwillige arbeid* achter 't Duitsche front. « *De groote Germaansche broeder zal ons helpen, zal ons bevrijden van het Fransch-Belgisch juk; en dan zullen wij ten allen tijde zijn glorie zingen.* » (Naar het officieel Duitsch verslag van die zitting, meegedeeld in « *Un Livre Noir de la trahison activiste* (Rudiger), (blz. 27-29).

Op een vergadering, den 3ⁿ Augustus 1918, in de Koninklijke Akademie, zei *De Cneudt*, die met Borms het feest voorzat gegeven den avond van de verkiezing van *Mulier en C^o*: « *De overwinning van Duitschland is ook onze overwinning; Duitschland heeft al zijn mannen noodig om te vechten. 't Is daarom dat onze arbeiders voor Duitschland moeten werken...* » (Idem als voor de rede van Wannijn, « *Livre Noir* », blz. [80], [81]. Voor *De Cneudt* had de deserteur en frontafgevaardigde *J. Charpentier* gesproken.)

Volgt het begin van het Eerste Hoofdstuk van « *Wetten van de Nationale Jong-Vlaamsche Beweging* ».

« *Wetten van de « Nationale Jong-Vlaamsche Beweging* ».

Aangenomen in Herfstmaand 1915 en herzien op 12 November 1916.

HOOFDSTUK I.

1. *Beginselverklaring.*

Vlaanderen worde weer Vlaamsch en vrij en dus los van België. Het verkrijge zijn volledigste ontwikkeling op elk gebied.

Deze beginselverklaring kan, evenmin de volgende algemeene groepsverklaring, gewijzigd worden. Voor de andere hoofdstukken is minstens 3/4 der stemmen noodig.

2. *Algemeene verklaring.*

De wereldoorlog heeft de mogelijkheid geschapen een Vlaamsch Vlaanderen te doen herrijzen.

De N. J. V. B. acht het voor Vlaanderen noodlottig ooit weer in een Belgisch staatsverband met Walenland aaneengeketend te worden. Elke oplossing van het zoogenaamd Belgisch vraagstuk in dien zin zou Vlaanderen algeheel ondergang beteekenen. In de gegeven om-

standigheden acht Jong-Vlaanderen het noodzakelijk dat Vlaanderen, als zichzelf regeerende Staat, niet als onderdeel maar in verband met het Duitsche Rijk, herboren worde, indien het niet is ten nadeele van het Vlamendom.

HOOFDSTUK II.

1. *Geschiedkundige ontwikkeling der N. J. V. B.*

Na het ontstaan, in den loop van October 1914, van den Gentschen Groep zagen achtereenvolgens het licht :

1. De Octoberwenschen in 1914 aan de verschillende Duitsche bladen gezonden en o. a. in « Hammer », Maart 1915 en « Toekomst » n° 15 opgenomen; 2. de Joelbrief; 3. de Verjaarsdagbrief aan den Keizer; 4. stichting van « De Vlaamsche Post »; een oproep (manifest) van....., later geplaatst achter « Vlaanderen bevrijd van allen Zuidelijken dwang » (door J. D. Domela Nieuwenhuys); 6. L. Picard : *Vlaanderen na den oorlog*. 's Grav. 1915; 7. manifest der afdeeling Lier o. a. over het orgaan der Jong-Vlaamsche beweging « De Vlaamsche Post »; 8. gedrukt manifest van Oogst 1915.

2. *Rooster der werkzaamheden (a).*

I. *Verdwijnen moet de Staat en de naam België.*

Zou zulk een Staat blijven bestaan, dan zou hij, zelfs als Duitsch gewest, wegens den sterken Franschen invloed, steeds tegenover Duitschland staan en Vlaamschhatend blijven. Enkel door volledige en blijvende scheiding van de Walen kan dat verhinderd worden.

II. *Gesticht moet worden een staat (Koninkrijk) Vlaanderen, welke staat in staathuishoudkundigen en militairen zin met Duitschland zou in verband staan en welke grenzen met de taalgrens zouden samenvallen.*

Vlaanderen zou zich dus als staat uitstrekken van Limburg tot ten Zuiden van Duinkerke, met inbegrip van de steden Landen, en omgeving, alsook het kanton Aubel in Luikerland; Lessen en Edingen in Henegouwen. Mechelen, Gent of Antwerpen zou hoofdstad worden, daar Brussel, wegens zijn Franschen geest, een voortdurend gevaar zou opleveren. Zulk een staat, waarvan de onderdanen eeuwen lang sterk van den Franschen invloed geleden hebben, zou een hecht bolwerk van het Germanendom tegen Frankrijk vormen.

(a) Deze zeven wenschen zijn 18 September 1915 aan Z. Exc. G. G. Freiherr W. von Bissing overhandigd en in Berlijn, 12 October 1915. (Aldus, als nota, in het stuk. N. v. d. S.)

III. *De uitsluitend heerschende taal in dat nieuwe Koninkrijk Vlaanderen zou het Nederlandsch zijn, zoowel in regeering en rechtspraak, als in hooger-, middelbaar en lager onderwijs en eveneens in alle officieele stukken en handelingen.*

De eerste taal, na het Nederlandsch, zal het Duitsch wezen. In de gebeurlijke door Duitschland bezette oorlogshavens en vestingen zij de Nederlandsche taal eveneens de heerschende.

(Men ziet, dat die gedachte, die *wensch* van *Duitsche garnizoenen* in Vlaanderen overal terugkomt. *Vrij Vlaanderen in een ijzeren Duit-sche kooi!* N. v. d. S.)

IV. *Leerplicht, van af het 6° tot het 14° levensjaar, worde ingevoerd, gepaard gaande met verplicht avondschoolbezoek na het 14° jaar.*

Onbevoegde leerkrachten worden zoo spoedig mogelijk uit het onderwijs geweerd. Langs wettelijken weg worde elke opvoeding der kinderen in Frankrijk of in 't Fransch verboden.

V. *Weerplicht worde terstond ingevoerd en een Vlaamsch leger, met Nederlandsche kommando en onderwijstaal gevormd.*

VI. *De ambtenaars van den nieuwen staat « Vlaanderen » worden uit de Vlaamsche burgers gekozen. In den overgangstijd zal elk invloedrijk ambtenaar door een Duitscher worden bijgestaan.*

(Zelfde bemerking als voor III. N. v. d. S.)

VII. *Voor de Vlaamsche overbevolking worde in het door den oorlog verwoeste aan Vlaanderen palende Noord-Frankrijk een grensgewest onder militair beheer geschapen, waar op staathuishoudkundig en taalkundig gebied, voorrechten aan de Vlaamsche nederzetteren gegeven zullen worden.*

(Wanneer spreken ze nog eens van 't Fransch en van 't Belgisch annexionisme, die über-eerlijken?... N. v. d. S.)

Enz. »

— Volgt, als paraphrase van het voorgaande stuk, « *Jong-Vlaanderens herziene beginselen en toekomstprogram, opgesteld in Augustus 1915* ».

« *Jong-Vlaanderens herziene beginselverklaring en toekomstprogram, opgesteld in Augustus 1915.*

In de hoop dat de zegevierende Duitschers weldra de tegen Duitschland verbonden machten zullen dwingen tot den vrede, spreekt Vlaanderen zijn verwachting uit :

I. *Dat België zal uiteenvallen en verdwijnen en terstond een volkomen scheiding tusschen Vlamingen en Walen tot stand zal komen.*

II. *Dat een Koninkrijk Vlaanderen zal gesticht worden*, hetwelk in staathuishoudkundigen en militairen zin met Duitschland verbonden zij. Het omvatte al het Vlaamsche land ten Noorden van de taalgrens, van af Limburg tot het Nauw van Kales, met inbegrip van Aubel, Landen, Brussel, Edingen. Gent, Mechelen of Antwerpen worde hoofdstad.

Het nieuwe rijk sta onder een eigen Vlaamschen koning, liefst gekozen uit een der in Duitschland regeerende huizen.

III. *Dat aan dit koninkrijk als levensvoorwaarde opgelegd worde het uitsluitend gebruik der Nederlandsche taal* in alle regeeringslichamen, lager-, middelbaar- en hooger onderwijs en rechtspraak.

In 't middelbaar onderwijs worde als eerste vreemde taal Duitsch onderwezen en eerst later Engelsch en Fransch.

In de op de Vlaamsche kust gebeurlijkerwijze tot stand komende Duitsche oorlogshavens blijve de Nederlandsche taal de onderwijs-, gerechts- en bestuurstaal.

IV. *Dat leerplicht opgelegd zal worden*, alsmede de noodzakelijkheid van wettige diploma's. Elke opvoeding in de Fransche taal worde onmogelijk gemaakt.

V. *Dat een Vlaamsch leger met Nederlandsche legertaal in Vlaanderen gevormd worde*. In de eerste vijftien jaren worden de jonge rekruten in het Duitsche leger in Vlaanderen opgeleid met eerbiediging van hun taal. Zoodra mogelijk vervange men dit door een *eigen Vlaamsch leger*.

VI. *Dat de ambtenaars uit de Vlaamsch-Nederlandsch sprekende inwoners gekozen worden*. De eerste vijf-en-twintig jaar oefent Duitschland een zeker toezicht uit, voornamelijk op de invoering der taalwetten, op het uitsluitend gebruik van het Nederlandsch.

Duitschland stelle daartoe achter elken hooger ambtenaar een Duitsch toezienner of resident, die volmacht ontvangt van de hooge Duitsche regeering, doch alleen in geval van dringende noodzakelijkheid optreedt. In het gewone leven tegenover de bevolking treedt de Vlaamsche gewestelijke goeverneur, burgemeester, politiecommissaris op.

Achter den koning sta evenzoo een vertegenwoordiger der Duitsche regeering met volmacht. Dit Duitsche toezicht strekke ertoe, te waken over het getrouwe toepassen van de voorwaarden bij de stichting van het Koninkrijk Vlaanderen den nieuwen staat opgelegd.

VII. *Dat aan de overbevolking der Vlaamsche gewesten in Henegouwen en Noord-Frankrijk een gebied geschonken worde*, dat onder

militair dictatuur gesteld wordt. In dit gebied van « militaire grenzen » worde het door school en kerk (!?... N. v. d. S.) aan de Vlamingen verhinderd in de nog spaarzaam overgebleven Franche bevolking te versmelten.

Zulk een Vlaamsch kolonisatiegebied vorme een bolwerk tegen Frankrijk, een voorpost van het Germanendom... »

Volgt het begin van « *Ontwerp. Grondwet voor Vlaanderen* ».

« ONTWERP.

Grondwet voor Vlaanderen.

Na een inleidend betoog van von Ziegesar en eene daaraan vastknoopende gedachtenwisseling, zijn het de leden eens omtrent de hiernavolgende punten, nl. :

1. *Het gedwongen samengaan met Duitschland*, buiten wiens bescherming wij niet kunnen. Men zal zooveel mogelijk zakelijke belangen laten gelden, voor ons volk echter rekening houden met verkregen, historische toestanden, aard en gemoed der Vlamingen.

2. *Niets te doen, noch te wenschen, wat tegen het belang en het bestaan van het Deutsche Rijk zou ingaan.*

Daarna worden mogelijke vormen onderzocht voor de Vlamingen om met Duitschland samen te gaan.

a) *De onbeperkte onafhankelijke vorm* : Deze vorm, die overigens gedurende het bestaan van België geen werkelijkheid was, daar België volgens de woorden van Lamartine (*Josson*) slechts « une annexe utile de la France » was, is uitgesloten, daar wij de macht missen, om ons bestaan zelve te verdedigen;

b) *Eenvoudige inlijving, als provincie van Pruisen*, zooals Sleeswijk-Holstein, Nassau, enz. of als Reichsland (zooals Elzas-Lotharingen), vormen door ons beslist afgewezen;

c) *Bondstaat*. De vergadering is van gevoelen, dat deze vorm moeilijk, zooniet onmogelijk te verwezenlijken is;

d) *Verbonden staat* : De Kommissie sluit zich eenparig bij dezen vorm aan; deze oplossing geldt, hetzij voor Vlaanderen federatief met Wallonië verbonden, hetzij voor Vlaanderen afzonderlijk.

De heer *Eggen*, nadat onder de leden uitgemaakt werd, *dat deze grondwet slechts zal zijn eene onvergangsgrondwet, legt die punten ter tafel* :

1° Vlaanderen zal zijn eene grondwettelijke (constitutionneele).

2° Het zal hebben eene sterke regeering (administratieve) *met een sterk leger*, als waarborg der werkelijke onafhankelijkheid, met Nederlandsche dienst- en beveltaal. Geen krijgsdienst zal kunnen opgelegd worden buiten Vlaanderen.

3° Ongestoorde voortzetting der onderhandelingen van den Vlaamschen Staat, zonder dat de uitslag van den oorlog hierop eenigen invloed hebben kan, in den vorm van hetzij federatief met Wallonië verbonden, hetzij afzonderlijk.

HOOFDSTUK I.

Het Rijk, zijn inwoners en dezer rechten.

Artikel één. — *Vlaanderen is een koninkrijk met het Nederlandsch tot landstaal. Het is een soevereine, vrije, onafhankelijke, onverdeelbare en onvervreemdbare Staat. Het omvat het grondgebied in Europa, benevens de koloniën, alsmede de bezittingen, die het in andere werelddeelen nog zou verwerven. Etc. »*

Volgen uittreksels uit een brief van *Domela-Nieuwenhuys* aan kapitein *Staehle*, officier van den inlichtingsdienst van het 4° Deutsche leger.

Nationale Jong-Vlaamsche Beweging
met de leuze

Gent, 22 Augustus 1918.

« **Vrij Vlaanderen** ».

HOOFDBESTUUR.

Teruggekeerd uit Duitschland, waar ik een maand lang in Pruisen en Beieren voordrachten hield over de « Jong-Vlaamsche Beweging », vergezeld door de heeren Verhees en Brijs uit Brussel, acht ik het wenschelijk mijn indrukken in eenige woorden samen te vatten.

In alle vergaderingen in Noord en Zuid trad ik op voor :

1° Het verdwijnen van den Staat België, in welken vorm dan ook;

2° Het *nu* door Duitschland erkennen en inrichten van een staat Vlaanderen;

3° De *volkomen* scheiding van Wallonië, dus tegen elke « Union » met de Fransch-Waalsche provincies;

4° De economische en militaire aanleuning van den Staat Vlaanderen aan Duitschland;

5° Het behoud van de Maaslinie in Duitsche hand, als zekere waarborg voor Duitschlands toekomst en als verbinding tusschen het Duitsche Rijk en den Staat Vlaanderen.

Eindelijk trad ik op tegen den koning en zijn huis, — als zijnde een door Engeland op den troon gebracht, Ententegezind Koningshuis met Fransch-Engelsche traditie. — De Koning is het symbool der Entente, de held van den IJzer, de vleeschwording van de Anti-Duitsche gedachte van een Staat België, die altijd de Vlamingen mobiel zal maken tegen Duitschland...

Zonder militaire en staathuishoudkundige aanleuning aan Duitschland is het Vlaamsche volk verloren, bovendien moet Luik Duitsch blijven. Bij het herstel van België of Vlaanderen-Wallonië blijven de Ententemachten hier meester en in den naasten oorlog staan de kanonnen der Entente hier en beschieten Krupp en het industriegebied van Rhijnland.

De instemming voor de door mij in het leven geroepen Jong-Vlaamsche gedachte was groot in Duitschland...

Economische en militaire verbinding met Duitschland moet voor Vlaanderens Staat tot stand komen, en daartoe moet Luik Duitsch blijven en het koningshuis niet wederkeeren. Geen halve, aarzelende, zwakke politiek zal iets bereiken, maar een krachtig optreden, gelijk dat van Engeland...

Wil Duitschland België in de gedaante van Vlaanderen-Wallonië en met den koning of zijn huis herstellen, dan zal het de gevolgen van die heillooze politiek aan den lijve voelen en de Germaansche Vamingen zullen altijd opnieuw met 't zwaard in de hand tegenover het stamverwante broedervolk staan, en — let wel! in 1950 zullen wij reeds zeven millioenen Vlamingen tellen.

Wilt gij aan de Westgrenzen een stormram tegen Duitschland, een voorpost van Frankrijk, een landingsplaats voor Engeland, een eeuwige bedreiging van Duitschlands materiele en geestelijke belangen, wel-aan, herstelt dan in een of anderen vorm België (Vlaanderen-Wallonië) en roept den koning terug.

God geve aan Duitschland overwinning en ook het verstand om eveneens in het Westen een duurzamen vrede te sluiten tot Duitschlands en Vlaanderens heil en tot instandhouding van rust en vrede in dit deel van de wereld.

Hoogachtend,

Uw gez. I. D. Domela-Nieuwenhuys Nijegaard.

(P. S.): Indien Duitschland het verlangt, ben ik bereid Duitschland tijdelijk met mijn vrouw te gaan wonen, om daar stemming voor bovengenoemde gedachten te maken.

Een bestendig Vlaamsch bureel te Berlijn ware daarnevens gewenscht gelijk Finnen, Balten, Ukrainers, enz. er reeds lang hadden, — ook te München. Daar zou een zeer Roomsch-Katholiek Vlaming aan het hoofd moeten staan. »

— Nog een paar uittreksels uit een in 't Duitsch opgesteld Jong-Vlaamsch schrift, dat ofwel een memorandum is dat invloedrijke Duitschers werd voorgelegd, ofwel de tekst van een voor invloedrijke Duitschers gehouden voordracht.

«... Het eenige land, dat deze vraag (het moreel en territoriaal herstel van « Vlaanderen » N. v. d. S.) kan oplossen, en dat het in zijn eigen belang moet oplossen, is Duitschland.

Duitschland kan niet dulden, dat België een vasaalstaat van Frankrijk en Engeland blijft. Dit zou nochtans onvermijdelijk zijn, indien het België van gisteren hersteld werd. Dit zou nochtans onvermijdelijk zijn, want het is reeds in zijn Vlaamsch-Germaansch landsgedeelte te zeer geromaniseerd, dan dat het in de toekomst politieke en militaire zekerheid voor Duitschland zou kunnen bieden... Van het militaire standpunt uit, is Duitschland aan zijn Westelijk front slechts gezekeerd, *wanneer de Maaslijn* (Luik N. v. d. S.) *vast in zijn bezit is...* De eenige goede oplossing van het Vlaamsch vraagstuk, die niet alleen het belang van het land, maar ook het politiek en militair belang van Duitschland dient, is de volgende : een rein Vlaamsche staat, *onder Duitsch toezicht* (Aufsicht) en *in samenwerking* met de huidige doelbewuste Vlamingen (lees : activistische leiders N. v. d. S.), — dit gedurende een overgangstijdperk van 10 tot 15 jaar; dan, het hieruit opgroeien van een met Duitschland ekonomisch en *militairisch* ENG verbonden koninkrijk, dat zich strekken zou van Limburg tot aan de Noord-Zee en het Kanaal (Pas de Calais N. v. d. S.) — *inbegrepen* : Brussel, steden als Landen in de provincie Luik, Edingen in Henegouwen, en Fransch-Vlaanderen — en begrensd in 't Zuiden door de taalgrens.

Met het oog op de geographische Lage, zal een Vlaamsche Staat den invloed van Engeland en Frankrijk het ergst treffen. Een dusdanige staat zou voor immer een einde stellen aan de Fransche veroveringsgier, die op het gebied van den linker Rhijnsoever uit is, of zij het ook maar op de geestelijke verovering hiervan. (Wat Frankrijk toch niet alles op zijn geweten heeft, volgens de activisten!... N. v. d. S.) Hierover heerscht er overeenstemming in Vlaanderen tusschen alle strijdvoerende Vlamingen... Voor de Vlaamsche beweging beteekent de oorlog de volkomen radikale oplossing van het Vlaamsch Vraagstuk. Door het oprichten van een Vlaamschen staat *krijgt Duitschland voor de toekomst de waarborg een zeker bruggenhoofd* (vooruitgeschoven militaire positie op den door den vijand bezetten oever van een stroom of rivier die tusschen twee uren gelegen is N. v. d. S.) *in het Westen*.

Alleen de bevrijding van Vlaanderen kan *voor de in Vlaanderen gebrachte groote offers aan bloed een eenigszins passende ontschuldiging bieden*.

De bevrijding van Vlaanderen in den vorm van de oprichting van een rein Vlaamschen Staat is geen nieuwe verovering (verovering voor Duitschland N. v. d. S.), MAAR EEN RECUPERATIE (Wiedergewinnung), EEN TERUGKEEREN IN DEN GERMAANSCHEN VOLKSSTAM. (Deze vetgedrukte zin is onderlijnd N. v. d. S.)... »

* * *

Men mag die menschen nu *idealist*en of Judassen noemen, ze mogen nu door het « *Katholiek Vlaamsch Verbond* » of door gelijk wie of wat beschermd worden : die activisten zijn LANDVERRADERS, die activisten zijn duizendmaal slechter en gevaarlijker, zijn duizendmaal « *Duitscher* » dan de Duitschers.

Wat komen zij spreken van Franschen en Engelschen invloed, wanneer zij voortdurend « *het militair belang* » van Duitschland op de lippen hebben!

Ze wilden ons Vlaanderen bevrijden, door het in de hand te geven van een legioen Duitsche opleiders, opzieners en spioenen, en van een soort Duitschen *kolonie-gouverneur*!

Ze willen ons Vlaanderen bevrijden, door het vast aan Duitschen band te leggen, door het te voorzien met *Duitsche garnizoenen en andere Duitse militaire steunpunten*!...

Dus, nietwaar :

Herr Mulier soll leben! Hoch! Hoch! Hoch! (1)

Das « *Katholiek Vlaamsch Verbond* » (dat Mulier verdedigt) soll leben! Hoch! Hoch! Hoch!

Deutschland über alles!

* * *

A

V V C — dat wil nu niet meer zeggen: *Alles Voor Vlaanderen, Vlaan-*
V

deren Voor Christus! — maar wel : **Activistische VaderlandsVerraders, Verraden Vlaanderen en Christus!**

EINDE.

(1) Het « *hoerrah* » der Duitsche soldaten (« De Heer Mulier moet leven! »).

RUDIGER

Flamenpolitik

Een « Front » aanval.

RUDIGER. — FLAMENPOLITIK

1922